

Силабус освітньої компоненти
Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання (ВСТВ)
3 курс (ПЗСО), 1 курс (ОКР «Молодший спеціаліст»)

Викладач: Галич Іван Васильович, *старший викладач*.

Аудиторія: 317М

Час консультацій: понеділок 14:50 – 16:00, середа 13:00 – 15:00.

Контактний телефон: (057) 732-54-33

E-mail: galich.ivan@khntusg.info

Додаткові матеріали:

- Зошит для ведення записів;
- Довідникові матеріали;
- інженерний калькулятор.

Інформація про курс

Питання стандартизації, взаємозамінності та технічних вимірювань тісно пов'язані з якістю машин, їх надійністю і довговічністю. Тому фахівцям, які працюють в машинобудівних галузях, авто-транспортних і ремонтних підприємствах, що використовують складну та енергоємну техніку потрібно добре знати систему допусків і посадок, уміти кваліфіковано її застосовувати та проводити контроль розмірів деталей сучасними вимірювальними засобами.

Фахові компетентності

ФК 3. Здатність проведення вимірювального процесу і оцінки його результатів на основі знань про методи метрології, стандартизації та сертифікації;

ФК 5. Здатність здійснювати діяльність з розробки, оформлення та впровадження у виробництво документації щодо визначеності технологічних процесів виробництва, експлуатації, ремонту та обслуговування об'єктів автомобільного транспорту, їх систем та інших інструктивних вказівок, правил та методик;

ФК 10. Здатність застосовувати методи та засоби технічних вимірювань, технічні регламенти, стандарти та інші нормативні документи при технічній діагностиці, технічному обслуговуванні та ремонті дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту, їх систем та елементів.

Програмні результати навчання

PH 16. Організувати проведення вимірювального експерименту і оцінки його результатів;

PH 18. Розробляти, оформляти та впроваджувати у виробництво документацію щодо визначеності технологічних процесів виробництва, експлуатації, ремонту та обслуговування дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту, їх систем та інших інструктивних вказівок, правил та методик;

PH 25. Використовувати методи та засоби технічних вимірювань, технічні регламенти, стандарти та інші нормативні документи при технічній діагностиці дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту, їх систем та елементів.

Методи навчання

Під час вивчення матеріалів дисципліни використовуються такі методи навчання:

– словесні, у вигляді лекцій (пояснення нової теми; ознайомлення з її типовими ознаками, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки, відповіді на запитання;

– наочні, у вигляді ілюстрацій та демонстрацій (допоміжний метод при словесному методі, картинки, таблиці, моделі, муляжі, малюнки тощо);

– практичні, у вигляді лабораторних робіт (вимірювання дійсних розмірів деталей машин відносними та прямими методами та засобами, передбаченими нормативно-технічними документами; обробка отриманих результатів та визначення придатності розміру в порівнянні з нормативною точністю, передбаченою кресленнями; представлення одержаних результатів графічними зображеннями полів допусків, посадок та їх характеристик).

Методи оцінювання

Виконання лабораторних робіт, усне опитування, поточний контроль, іспит.

Підсумкова оцінка

Підсумкова оцінка за курсом ставиться на підставі підсумовування балів за виконання лабораторних робіт і складання тестового завдання за темою.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
T1 – T2	T3 – T4	T5 – T6	T7 – T8	40	100
15	15	15	15		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Невиконання будь-якої лабораторної роботи по курсу є підставою для підсумкової оцінки «F», навіть якщо загальна сума балів (без оцінки за пропущене завдання) виявляється в діапазоні більш високої оцінки.

Відвідуваність і участь

Відвідування занять є обов'язковим. Деякі з Ваших оцінок залежатимуть від занять в аудиторії. Крім того, в аудиторії будуть пояснюватися завдання і надаватися відповідні матеріали. Багато часу в аудиторії буде приділено на виконання лабораторних робіт та вивчення методів вимірювання. Пропуск занять в цей час зашкодить не тільки Вам, але і вашій групі.

Якщо ви не можете відвідувати заняття через те, що повинні брати участь в будь-яких заходах або через хворобу, Ви повинні повідомити про це викладача заздалегідь.

Попередній календар курсу

Тиждень	Тема	Підготовка
Змістовий модуль 1.		
Стандартизація і основи технічних вимірювань		
Тема 1. Відомості про розміри та з'єднання у машинобудуванні		
1	Основні поняття про взаємозамінність, стандартизацію та технічні вимірювання	лекція
	Основні відомості про розміри та сполучення Система переважаючих чисел Техніко-економічна ефективність стандартизації та взаємозамінності	самостійно
2	Складання розмірів за допомогою кінцевих мір довжини Вимірювання геометричних розмірів за допомогою штангенінструментів	лабораторна робота

Тиждень	Тема	Підготовка
	Метрологічні показники засобів вимірювання Похибки результатів вимірювання	самостійно
Тема 2. Єдина система допусків і посадок		
3	Основні поняття про допуски і посадки	лекція
	Види похибок і причини їх виникнення Точність обробки деталей машин під час виготовлення і відновлення	самостійно
4	Вимірювання геометричних розмірів за допомогою індикаторних вимірювальних пристроїв	лабораторна робота
	Хвилястість і шорсткість поверхонь Вплив хвилястості і шорсткості на надійність і довговічність машин	самостійно
Тема 3. Основи розрахунку та вибору посадок		
5	Вибір якості, системи і виду посадок	лекція
	Відхили форми і розташування поверхонь Обґрунтування допусків форми і розташування поверхонь	самостійно
6	Вимірювання геометричних розмірів за допомогою важільних вимірювальних пристроїв Взаємозамінність гладких циліндричних з'єднань	лабораторна робота
	Розрахунок величини залежного допуску Міри та калібри. Допуски на калібри	самостійно
Тема 4. Нормування точності розмірів, що входять у розмірні ланцюги		
7	Нормування точності розмірів, що входять у розмірні ланцюги	лекція
	Роль розмірного аналізу в підвищенні якості деталей машин Розрахунок плоских і просторових розмірних ланцюгів	самостійно
8	Вимірювання геометричних розмірів за допомогою мікрометричних інструментів	лабораторна робота
	Розрахунок розмірного ланцюга методом регулювання Метод групової взаємозамінності (селективне складання)	самостійно

Тиждень	Тема	Підготовка
Змістовий модуль 2.		
Взаємозамінність типових з'єднань		
Тема 5. Взаємозамінність з'єднань з вальниціями (підшипниками) кочення		
9	Взаємозамінність з'єднань з вальниціями (підшипниками) кочення	лекція
	Особливості монтажу і розрахунку зусилля запресування впресовування елементів вальниць (підшипників) Конструктивно-технологічні фактори підвищення складності складаних одиниць з вальниціями кочення	самостійно
10	Допуски і посадки вальниць (підшипників) кочення	лабораторна робота
	Селективне з'єднання. Суть селективного складання Кутові розміри і допуски на них	самостійно
Тема 6. Взаємозамінність шпонкових та шліцьових з'єднань		
11	Взаємозамінність шпонкових та шліцьових з'єднань	лекція
	Система допусків і посадок на бокові поверхні евольвентних шліцьових з'єднань Умовні позначення шпонкових та шліцьових з'єднань	самостійно
12	Допуски і посадки шпонкових та шліцьових з'єднань	лабораторна робота
	Допуски і посадки конічних з'єднань Стандартизація конусів	самостійно
Тема 7. Взаємозамінність нарізних (різьбових) з'єднань		
13	Взаємозамінність нарізних (різьбових) з'єднань	лекція
	Основні експлуатаційні вимоги до нарізних з'єднань Відхили кроку і половини кута профілю, їх діаметральна компенсація	самостійно
14	Вимірювання геометричних розмірів кріпильних циліндричних різей	лабораторна робота
	Ступені точності кріпильної нарізі Правила нанесення позначення шорсткості на креслениках	самостійно

Тиждень	Тема	Підготовка
Тема 8. Взаємозамінність з'єднань зубчастих і черв'ячних передавачів		
15	Взаємозамінність з'єднань зубчастих і черв'ячних передавачів	лекція
	Комплексні та поелементні норми точності зубчатих коліс Позначення норм точності зубчастих і черв'ячних коліс на креслениках	самостійно
16	Консультація, Іспит (за розкладом)	

Література:

- Основи стандартизації, допуски, посадки технічні вимірювання. Підручник./ Л.Л. Дудников. К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 352 с.
- Допуски и посадки: Учебное пособие. / В. И. Анухин 5-е изд. – СПб.: Питер, 2012. – 256 с.
- Метрологічне забезпечення вимірювань і контролю. Навчальний посібник. / Володарський Є.Т., Кухарчук В.В., Поджаренко В.О., Сердюк Г.Б. – Вінниця: ВДТУ, 2001. – 219с.
- Взаємозамінність, стандартизація і технічні вимірювання Лабораторний практикум. Навчальний посібник / В.Л. Пахаренко. М. І. Марчук. П.І. Івасюк. – Рівне: НУВПТ 2012.– 195 с
- Взаємозамінність, стандартизація і технічні вимірювання / І. С. Сірий, В. С. Колісник. – К.: 1995. – 264 с.
- Взаємозамінність, основи стандартизації та технічних вимірювань: підручник / Г.О. Іванов, В. С. Шибанін, Д. В. Бабенко, П. М. Полянський; за ред. Г. О. Іванова і В. С. Шибаніна. – Миколаїв: МНАУ, 2016. – 412 с.
- Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання. Практикум: підручник для студ. вищ. нав. закл. освіти. / Г. О. Іванов, В. С. Шибанін, Д. В. Бабенко, П. М. Полянський; за ред. Г. О. Іванова і В. С. Шибаніна. – Миколаїв: МНАУ, 2016. – 428 с.
- Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання. Лабораторний практикум: підручник для студ. вищ. нав. закл. освіти. / Г. О. Іванов, В. С. Шибанін, Д. В. Бабенко, П. М. Полянський; за ред. Г. О. Іванова і В. С. Шибаніна. – Миколаїв: МНАУ, 2016.- 192 с.
- Технічні вимірювання лінійних і кутових розмірів: навч. посіб. / Г.І. Влащенко, В.Я. Гладченко, Г.І. Гончаренко, І.О. Листопад та ін.; за ред. Л.М. Тіщенко. – Харків: Видавництво Ч.П. Червяк, 2003. – 316 с.
- Допуски і посадки: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г.І. Влащенко, В.Я. Гладченко, Г.І. Гончаренко, І.О. Листопад та ін.; за ред. Л.М. Тіщенко. – Харків: Видавництво Ч.П. Червяк, 2005. – 177 с.